

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1391949/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם שינדלר, הרב מימון נהרי, הרב ציון לודאילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שירה שואף)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד מיכל ליכטר)

הנדון: פרשנות הסכם בדבר 'דמי שימוש' ותביעה בגין 'שימוש' שבהותרת חפצים לשימוש של מי ששכר את הנכס מהצדדים; 'נזקי גרמא' שבפירעון חוב מאוחר; תנאי החיוב בהוצאות משפט

פסק דין

לפנינו ערעור האישה (להלן: המערערת) על החלטת בית הדין הרבני האזורי פתח תקווה (הרכב ב) מיום ה' בתשרי התשפ"ג (30.9.22) שבה נקבע כדלהלן:

בקשת המבקשת: קבלת דמי שימוש בגלל שהמשיב השאיר מיטלטלין בדירה ולא פינה אותה לגמרי, מדובר על חודש יוני 2022; קובלנה בדבר הברחת 110,000 דולר שאמורים להתחלק בחלקים שווים; ובקשה להורות על אופן החזרת הכספים כמפורט בכתב הבקשה.

תגובת המשיב הומצאה, וצורפו אליה נספחים שונים כאסמכתאות וראיות.

תגובת המבקשת לתגובת המשיב הומצאה היום, ונתייחס אליה בהמשך הדברים.

מעיון בחומר שהומצא עולה כי בקשת המבקשת היא בבחינת הטעיית בית הדין, ויש להצר על כך. עיון בחוזה השכירות של הדירה לחודשים יולי-אוגוסט מלמד כי הדירה הושכרה כשהיא מרוהטת ומאובזרת במוצרי חשמל כולל מקרר, אותו מקרר שבגיננו המבקשת דורשת דמי שימוש בגין איפיוני מוחלט של הדירה על ידי המשיב. בנוסף, דמי השכירות החודשית שנגבו היו 13,000 ש"ח ולא 8,500 ש"ח כפי שציינה המבקשת בסעיף 5 בבקשתה.

המשיב הוכיח כי העביר את חלקה של המשיבה בחשבון הדולרי בארצות הברית, וגם כאן בקשתה של המבקשת היא בקשת סרק והטעיה.

המשיב דורש לחייב את המבקשת במחצית דמי אחזקת הבית עבור חודש יוני בסך 1,212 ש"ח (חשמל, ועד בית וכו'). לא התקבלה לכך תגובה עניינית, והבקשה מתקבלת.

בתגובת המבקשת האחרונה, כותבת המבקשת בסעיף 5 כי לא נתנה את הסכמתה להשאר חפציו של המשיב בדירה, ובסעיף 9 היא כותבת כי היא לא הייתה חתומה על חוזה השכירות (הדירה הושכרה לחודשיים).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מדובר בטענות דחויות. המבקשת עצמה נהנתה מדמי השכירות הגבוהים דווקא בגלל שהדירה הייתה מרוהטת ומאובזרת במכשירי חשמל. לא ברור כיצד היא מנסה לתפוס את החבל בשתי קצותיו – מצד אחד היא דורשת מהמשיב דמי שימוש בגלל מכשירי החשמל שהוא השאיר בדירה (אפילו לא שימוש עצמי אלא הותרת חפצים...) – ובאותה נשימה היא שמחה לקבל מחצית דמי שכירות יפים עבור אותם מכשירי חשמל שהושארו בדירה....

המבקשת מודה (בסעיף 19) כי היא קיבלה את חלקה בחשבון הדולרי, אלא לדבריה איחור העברת הכסף בשלושה שבועות גרם לה נזק כספי גדול היות ושער הדולר ירד בשבועות אלה ב-0.2 ש"ח לדולר (=ביום 22.7 שער הדולר היה 3.44 וביום 17/8 שערו היה 3.2 ולסך של 55,000 דולר מדובר בפער של יותר מעשרת אלפים ש"ח). לדבריה גם היא הייתה יכולה לסלק את חוב המשכנתא (שבינתיים הריבית עלתה) ונגרם לה הפסד ממוני גדול.

גם טענה זו דחויה, מינה ובה. איש לא חייב את המבקשת למכור את הדולרים שלה לפי השער הנמוך. נציין כי שער הדולר בשבועות האחרונים איננו יציב והיום (22.9) הוא עומד על 3.46 כך שהמבקשת נחפזה למכור לפי השער הנמוך – אם הייתה ממתינה הייתה מרוויחה את ירידת ערך הדולר, וכך אין לה להלין אלא על עצמה.

לפי הדין לא מדובר כאן בהפסד אלא לכל היותר במניעת רווח, אם בכלל, שדינו גרוע בהרבה מדין גרמא בנזקין שלא ניתן לחייבו.

בסיכומו של דבר, בקשת המבקשת היא בקשה טרחנית שדינה להידחות על הסף.

המשיב מבקש לחייב את המבקשת בהוצאות עבור תגובתו המפורטת.

יש לקבל את בקשתו ועל המבקשת לשלם את שכר הטרחה ששילם המשיב לבא כוחו עבור הטיפול בבקשת סרק זו. אם המבקש כבר שילם את שכר הטרחה, עליו להציג את קבלת התשלום למבקשת.

טענות הצדדים

להלן נסקור בקצרה את עיקרי טענות הצדדים:

המערערת טוענת נגד כמה ממרכיבי ההחלטה האמורה ומבקשת לבטלם, ולמעשה לבטל את ההחלטה כולה.

לשיטתה בהסכם הגירושין שבין הצדדים היה כדי לחייב את האיש (להלן: המשיב) בתשלום דמי בסך 5,000 ש"ח בכל חודש עד למכירת הדירה וקבלת חלקה שלה בתמורתה, בין שיתגורר המשיב בדירה בפועל ובין שלא יתגורר בה, ורק נוכח התחייבות זו הסכימה היא כי המשיב יוותר בדירה ואילו היא תעזוב אותה ולא להפך. אכן המערערת מודה כי לו היה המשיב משכיר את הדירה לאחרים תמורת דמי שימוש שחלקה שלה בהם לא ייפחת מהסכום האמור, וכך בנוגע לכל התקופה, לא היה מקום להלין על כך ולדרוש ממנו תשלום נוסף, אך לשיטתה עזיבת המשיב את הדירה הסבה לה הפסדים בדמות דמי השכירות המופחתים, בהשוואה לסכום האמור, שאותם שילמו השוכרים – ולעניין זה היא מציינת וטוענת כי דברי בית דין קמא בנוגע לגובה דמי השכירות שגויים הם – ובדמות הותרת הדירה ריקה בפרק זמן מסוים (לא גדול) שבו לא קיבלה תשלום לא מן השוכרים ולא מן המשיב. לשיטתה של המערערת יש לחייב את המשיב בפער שבין דמי השימוש שהייתה מקבלת לו דר הוא בדירה במשך כל התקופה (ושלשיטתה כאמור היה מחויב לשלם מכוחו של ההסכם שם לולי דר בה) לבין הסכם שאותו קיבלה בפועל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עוד טוענת המערערת כי בשל אי-פינוי חלק מחפצי המשיב מן הדירה יש לראותו כאילו המשיך להשתמש בה, ובנוסף לכך כי בשל כך לא יכולה הייתה לבקש מהעירייה פטור מארנונה בגין היות הדירה ריקה, וממילא יש להשית על המשיב את תשלום הארנונה ותשלומים אחרים של אחזקת הדירה בתקופה זו – במלואם.

כן טוענת המערערת כי היה מן הדין לחייב את המשיב בריבית והצמדה בגין התקופה שמאחז הברחת הסכום של 110,000 דולר לבין השבתו, והיא מטעימה כי העיכוב בהעברת הכסף לידה הסב לה נזק הן בהיבט של ירידת ערך הדולר והן בהיבט של חוסר היכולת לסלק חובות באמצעות סכום זה בתקופה שבה עלה המדד, וכך שלא כהחלטת בית הדין קמא.

ולבסוף גורסת המערערת כי יש לבטל את חיובה בהוצאות המשפט, הן כתולדה של ביטול החלטת בית הדין כולה, הן כתולדה של אי-ראיית בקשותיה כבקשות סרק – אפילו נניח שדין להידחות לגופן, וכי בכל מקרה לא היה מקום לחיוב שאינו בסכום מוגדר, חיוב שהוא בבחינת 'צ'ק פתוח' שניתן למשיב ולבא כוחו שיכולים היו מעתה לקבוע כל סכום כשכר טרחתו של בא כוח המשיב ולהשיתו בפועל עליה. לעניין זה יוער כי הטענה מצויה יותר ברובד העקרוני ופחות ברובד המעשי מאחר שבפועל שכר הטרחה הנדרש היה בסכום סביר לכאורה של 8,190 ש"ח (כולל מע"מ).

האיש (להלן: המשיב) מבקש לדחות את הערעור על כל חלקיו ולחייב את המערערת בהוצאות משפט בגינו.

לטעמו הסכם הגירושין לא חייב אותו בתשלום אלא בגין תקופה שבה ישתמש בדירה בפועל, קרי יגור בה; השכרת הדירה לצדדי ג' נעשתה בהסכמת המערערת; הציוד שנותר בדירה נותר בה לטובת ולבקשת השוכרים והדבר סייע למקסם את דמי השכירות; בקשותיה של המערערת אכן היו בקשות סרק כשלעניין השבת הסכום של 110,000 דולר – הסכום האמור הושב לה והגיע לידה יומיים לאחר הגשת התביעה ומאחר שהעברת סכומים כאלה מחו"ל היא פרוצדורה הדורשת זמן הרי שהעברת הסכום היא תולדת תהליך שהחל עוד קודם לכן ואין מקום לטענה כי הייתה תולדת התביעה בלבד, ובכל מקרה היה על המערערת להודיע על ההעברה לבית הדין ולמשוך את בקשתה בעניינה משכובצה.

לאחר עיון בכתבי הטענות ושמיעת הצדדים בדיון שהתקיים לפנינו בעל פה, באנו למסקנה כי יש לקבל את הערעור בחלקו וכדלהלן.

דמי השימוש

בסוגיית דמי השימוש אנו דוחים את הערעור.

המערערת מסתמכת על ניסוחן של החלטות שונות של בית המשפט (בשלב שקדם להסכם) ושל בית הדין, אולם נוסחו הסופי של ההסכם תומך בעמדת המשיב שלפיה חיובו יהיה בגין התקופה שבה יתגורר בפועל בדירה. תחימת תקופת החיוב עד למכירת הדירה אינה, לפי פשוטה, הרחבה של החיוב עד למועד זה גם אם לא יתגורר המשיב בדירה – ובניגוד למשמעותה הפשוטה של לשון ההסכם "בגין מגוריו" ו"כל חודש בו יתגורר", אלא הוראה התוחמת את פרק הזמן המקסימלי שבגינו ישלם המשיב למערערת, לאמור כי אם לאחר מכירת הדירה ימשיך להתגורר בה לא תוכל המערערת לדרוש ממנו דמי שימוש בגין כך (וההתדיינות תהיה בינו לבין הקונה).

נוסיף כי בסעיף שלאחר מכן, בהסכם, נאמר "בכל מקרה, בין אם יתגורר הבעל בדירה ובין אם לאו, הצדדים ישאו בחלקים שווים ביניהם בכל ההוצאות" וכו' ומכאן כי הצדדים הביאו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בחשבון את האפשרות שהמשיב לא יתגורר בדירה בתקופה האמורה או בחלקה ולמרות זאת נוסח הסעיף העוסק בדמי השימוש כשהוא מדבר (פעמיים!) על מגורי המשיב בדירה – "בגין מגוריו" "כל חודש בו יתגורר", לשון יתרה שלא יכולה להיות לה כל משמעות מלבד התניית החיוב במגורים בפועל.

לו הייתה כוונת הצדדים בעת כריתת ההסכם כפי שמבקשת המערערת לפרש אותו עתה, היה עליהם לכתוב גם בסעיף זה "בין אם יתגורר וכו', ולא כל שכן שלא היה להם לכתוב את הלשונות הנזכרות לעיל.

הטענה כי הסכמת המערערת לצאת מן הדירה ולהותירה למגורי המשיב נבעה מן ההתחייבות לדמי שימוש ונעשתה על דעת שהללו ישולמו לה בכל מקרה – לא הוכחה, ובכל מקרה אינה הולמת את לשון ההסכם המפורשת.

למעלה מן הצורך נוסף: המערערת הסכימה – ואין היא חולקת על כך – להשכרת הדירה לצד ג'. לטענתה הסכמה זו הייתה כדי למזער נזקים נוכח עזיבת המשיב את הדירה. גם לטענה זו אין ראיה, ואף לו הייתה לה ראיה הלוא עולה ממנה עצמה כי אף היא הניחה כי אם לא תושכר הדירה ייגרמו לה נזקים – משמע: המערערת הניחה כי אם הדירה לא תושכר לא תהיה היא זכאית, או לפחות ספק אם תהיה זכאית, לקבל דמי שימוש מן המשיב. אומנם ייתכן שתטען המערערת כי סברה כי תהיה זכאית לדמי שימוש אך חששה כי תתקשה לגבותם מן המשיב ולכן העדיפה את הוודאות, אולם גם לו כך הרי שיש מקום לראות בהסכמתה ויתור על דמי השימוש הלא ודאיים בתמורה לוודאות של קבלת דמי השכירות, גם אם הפחותים במקצת, וככל שלא כך היה עליה להבהיר כבר קודם להשכרת הדירה כי היא שומרת על זכותה (שלשיטתה) לגבות מהמשיב את יתרת דמי השימוש – משלא עשתה כן תמחזק הרושם כי אף היא עצמה הבינה כי לא תהיה זכאית לכך או כי הסכימה לוותר על כך.

נעיר כי המערערת צודקת בטענתה בנוגע לגובה דמי השכירות ששולם בפועל, שלגביו נפל בית דין קמא לידי טעות בסוברו כי הללו עמדו על 13,000 ש"ח לחודש (בין שטעות זו היא תוצאת הטעיה מכוונת מצד המשיב כטענת המערערת ובין שלא כך), אולם נוכח האמור לעיל החלטת בית הדין כי אין המשיב צריך לשלם שמי שימוש בגין התקופה שבה הייתה הדירה מושכרת שרירה וקיימת גם במנותק מכך.

הותרת חפצי המשיב בדירה והשלכותיה

גם בעניין הותרת חלק מחפצי המשיב בדירה אנו דוחים את הערעור.

המשיב הראה כי הותרת החפצים נעשתה בהסכמת השוכרים ולשימושם, ולשיטתו אף לדרישתם. בית הדין קמא שוכנע כי כך הדבר בפן העובדתי ואף כי הדבר תרם לקבלת דמי שכירות גבוהים יותר, בית דינו נמנע בדרך כלל מהתערבות בקביעות עובדתיות ובהתרשמות של בית דין קמא, וודאי שלא יעשה כן מבלי שיוצגו הוכחות ניצחות המלמדות על טעות בקביעות אלה. נעיר גם כי הדברים אף מסתברים לגופם שכן בשכירות לתקופה קצרה (ובכזו מדובר בענייננו) מקובלת השכרת דירה מאובזרת ומרוהטת – קשה, בדרך כלל, למצוא שוכרים שיהיו מעוניינים לשכור דירה ריקה לתקופה קצרה, מה שיחייב אותם לרדת ולצייד את הדירה לצורך שימושם ולאחר זמן קצר, בכללות השכירות, לפנות את הדירה, מה שכרוך בבלאי של הציוד ובטרחה ועלויות של אריזה והובלה. המערערת לא הראתה דבר שיש בו כדי להפריך את קביעותיו של בית דין קמא בעניין זה, שכאמור נראות גם מסתברות כשלעצמן, וממילא אין עילה לסטות מדבריו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יתר על כן, אף אם נניח כי הותרת החפצים לא הייתה לבקשת השוכרים ולא הביאה תועלת אף למערערת בהיבט של דמי השכירות, ואף אם נניח כי ככלל הותרת חפצים עשויה להיחשב "שימוש" המצדיק דמי שימוש מלאים למרות אי-מגורים בפועל, בלתי-סביר לראות את הותרת החפצים כך שעה שבה בעת דרים בדירה שוכרים ואף משלמים דמי שכירות.

לשון ההסכם מדברת כאמור על מגורי המשיב בדירה – גם אם ניתן למונח מגורים פרשנות מרחיבה הכוללת הותרת חפצים כמתואר, לא נוכל לעשות זאת אלא כל עוד נוכח לראות את הדירה כמיועדת עדיין באותה עת לשימוש של המשיב, בעל החפצים, ולמצער כי יכול הוא לדור בה בפועל באותה עת, והותרת החפצים מסייעת ליכולת זו או מעידה עליה. לולי האמור – וברור הוא כי בעת שהדירה מוכרת לאחרים לא מתקיים האמור – אפשר לחייב לכל היותר בגין ה"שימוש" עצמו ועל בסיס שומה של שווי השימוש, אך לא בגין "מגורים" ומכוחו של ההסכם, והדעת נותנת כי את שיכולה הייתה המערערת לקבל מכוח תביעה בגין שימוש כזה ועל בסיס שומה כזו – ואף יותר מכך – קיבלה במסגרת דמי השכירות שקיבלה מן השוכרים, ומה גם ששעה שהדירה הושכרה לאחרים בהסכמתה של המערערת הרי שאף אם קיימת אפשרות לתבוע מישוהו, ובענייננו את המשיב, בגין שימוש בדירה במקביל לשוכרים – מי שיכול לתבוע תביעה כזו הם השוכרים ולא הבעלים, היינו המערערת.

אכן למעשה איננו זקוקים לכך, ועל כן לא יהיה מקום אף לדון על "שימוש" שבהותרת החפצים בתקופה שבה לא היו שוכרים בדירה, כיוון שנראים הדברים אכן שהללו הושארו בדירה לטובת ולבקשת השוכרים ובהסכמת המערערת שהייתה מעוניינת אף היא בהשכרת הדירה ואולי אף כדי למקסם את מחיר השכירות כאמור, וברי כי אף הותרתם בדירה עד לכניסת השוכרים אליה או אי-פינוים מייד לאחר יציאתם את הדירה אינה יכולה להיחשב, בנסיבות אלה, שימוש של המשיב בדירה.

אשר לטיעון שהותרת החפצים בתקופה שבה הייתה הדירה פנויה מנעה את האפשרות לבקש הנחה או פטור בארנונה בשל "דירה ריקה" – (א) לא הוכח כי המערערת ביקשה מהמשיב לפנות את החפצים והלה סירב; (ב) מדובר לכל היותר ב"גרמא".

החזרת הסכום של 110,000 דולר

אין חולק כי הסכום של 110,000 דולר הוחזר.

אין גם ספק כי על פי ההלכה אין מקום לחייב ריבית בגין האיחור בהחזרתו, גם אם היה איחור כזה. (ובנסיבות שבהן לא מדובר בהמראת הוראה של בית הדין להשיב את הסכם במועד מסוים וכדומה ואף בהעדר התראה – אין גם מקום לדבר על קנס בגין האיחור, אף אם נניח שקנס כזה עשוי לעיתים שלא להיחשב ריבית האסורה על פי ההלכה.) גם "הצמדה" של סכום דולרי – סכום שנלקח והושב בדולרים – למדד המתייחס לערכו של השקל אינה הגיונית ואינה מבוססת על הוראת חוק או נוהג, אף אם נניח שבהצמדה של סכום שקלי גרידא אין משום ריבית.

נזק בשל אייכולת להשתמש בסכום האמור לפירעון חוב או לשימוש אחר, בתקופה שבה היה הסכום בידי המשיב – לא הוכח, המערערת טוענת שלו היה הסכום בידה מבעוד מועד הייתה פורעת בו חוב, אך אין ראיה לדברים, ובכל מקרה אין בדברים עילת חיוב על פי דין תורה, שהרי אין כאן אלא גרמא של "מבטל כיסו של חברו", ואף אם באותה תקופה עלה המדד או ירד ערך הדולר – אין בכך כדי לשנות את האמור, שכן בכל "מבטל כיסו" עשוי היה הלה להרוויח במעותיו בתקופה שבה היה כיסו מבוטל, ועל מניעת רווח זה הוא מלין, ואף על פי כן אין מבטל הכיס חייב בתשלומים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

צדק אפוא בית דין קמא גם בעניין זה.

הוצאות משפט

עד כה דחינו את הערעור בכל מרכיביו הנוגעים לליבת פסיקתו של בית דין קמא, אולם שונים הם הדברים בנוגע להחלטת בית דין קמא שחייב את המערערת בהוצאותיו של המשיב.

חיוב בהוצאות משפט ייתכן על פי דין תורה – והדברים אמורים בייחוד בערכאה קמא – רק במקרה שבו גרם אחד הצדדים למשנהו נזק ברור וודאי תוך שנקט בדרך בלתי-לגיטימית, היינו במקרה של "לך ואני אבוא אחריך" – גרימת הוצאת סרק של הצד שהלך לבית הדין לשווא שכן רעהו לא התייצב, וכיוצא בזה במקרה של תביעת סרק ברורה שעצם הגשתה גורמת לנתבע להתייצב בבית הדין ולהוציא הוצאות שונות, לענייננו שכר טרחת עורך דין, ללא שתהיה הצדקה לגרום לו לעשות כן. הגשת תביעה שאינה כזו אינה עילה לחיוב הוצאות גם אם לבסוף נדחתה התביעה.

הדברים ידועים ומבוארים בפסקי דין רבים ועל כן נסתפק בהבהרה קצרה: הגשת תביעה היא מעשה לגיטימי ונדרש כשלעצמו, שעה שהתובע סבור בתום-לב כי יש לו עילת תביעה. לכן גרימתו של התובע לחברו להוציא הוצאות כדי להתגונן מפני התביעה אינה מוגדרת "מעשה של גרימת נזק" המהווה תשתית לחיוב מ"דינא דגרמי" שבין התבחינים לו – לעומת "גרמא" – היותו מעשה שיגרום לנזק ודאי ושנעשה בכוונה לגרום לנזק, להבדיל ממעשה שנעשה בתכלית ראויה ולגיטימית אלא שכתוצאה שלו נגרם גם הפסד. רק תביעת סרק המוגשת בידיעה כי אין לה כל בסיס עובדתי או הלכתי-משפטי ובמגמה להטריח ולהטריד את הנתבע ולגרום לו הוצאות לשווא – "גרמי" היא.

בענייננו, לא מן הנמנע כי חלק מהתנהלות המערערת בהליך שבבית דין קמא התאפיין בהגשת טענות שאינן האמת לאמיתה ואולי אף כאלה שהוגשו שלא בתום-לב.

הטענה בנוגע לדמי השימוש הייתה אף לדעתנו טענה שיש לקבוע בסבירות גבוהה, בלשון המעטה, כי לא היה מקום להגישה מלכתחילה, שכן אין מדובר בטענה שנדחתה רק בשל נימוק כהלכתי כגון "גרמא" אלא בכזו שעיקר דחייתה נשענת על לשון ההסכם שכרתו הצדדים. קרוב לוודאי שהמערערת ידעה מלכתחילה כי באומרם בהסכם "מגוריו" ו"יתגורר" לא התכוונו להטיל על המשיב חיוב של דמי שימוש גם אם לא יתגורר בדירה, וכך ודאי משבסעיף אחר, וסמוך, היטיבו להבהיר – כשרצו להבהיר כך – כי הדברים לא יותנו במגוריו או באי-מגוריו בדירה. אין ספק גם כי המערערת ידעה כי הסכימה להשכיר את הנכס לצדדי ג', והטענה כי הסכימה לכך רק כדי למזער נזקים למרות עמדתה כי בכל מקרה תוכל לגבות מהמשיב את דמי השימוש – אינה מסתברת בלשון המעטה.

גם בנוגע להחזר של 110,000 הדולרים – אף אם נניח, שלא כדברי המשיב, כי בעת שהגישה המערערת את בקשתה לחייבו בסכום זה לא ידעה כי החל כבר התהליך של העברת הסכם מחו"ל ארצה, ואף לו הנחנו כדבריה ושלא כדברי המשיב כי לולי הגשת התביעה לא הייתה ההעברה מתבצעת (אף שאין אנו מניחים כך), אין ולא יכול להיות חולק על שחובתה הייתה שלא להמשיך בהליך ובתביעה לאחר שהסכום האמרו הגיע לידיה, יומיים לאחר הגשת התביעה, ולכל הפחות היה עליה לתקן את תביעתה ולהעמידה על התביעה להפרשי ריבית והצמדה (שסברה – גם אם לא בצדק – כי היא זכאית להם), הוצאות הגשת אותה תביעה (לשיטתה שרק בשל הגשתה העביר המשיב את הסכום) וכדומה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אך עם זאת מאחר שהיו בבקשותיה גם מרכיבים שלגביהם – אף אם לא הייתה לתביעה הצדקה על פי ההלכה – אין הפטור מהם מבוסס על העדר תשתית עובדתית אלא על העדר ראיות מספיקות לקיומה של זו או על העדר עילת חיוב מאחר שהתשתית הנטענת אינה מבססת יותר מ"גרמא", וכאמור לעיל, הרי שבנוגע למרכיבים אלה אין יסוד לקבוע כי התביעה הייתה תביעת סרק: עובדות הנטענות שלא הוכחו אך גם לא נסתרו – אינן מאפשרות קבלת תביעה אך גם לא קביעה קטגורית כי הייתה מעיקרה תביעת סרק; תביעת נזקים שהתקיימו אך הלכתית אי אפשר לחייב בגינם בשל הגדרתם "גרמא" אף היא אינה תביעת סרק, אין לצפות מכל בעל דין לדעת את ההלכה בענין ואת ההבדלים בין "גרמא" ל"גרמי" וכו', שהבדלים מורכבים הם וחלקם אף תלויים במחלוקות ראשונים ואחרונים, ולא עוד אלא שאף נזקי "גרמא" עשויים להצדיק לעיתים פסיקה של בית הדין שיוורה לנתבע כי אף שאין בית הדין מחייב אותו בתשלומים – אם רצונו "לצאת ידי שמים" עליו לשלם, זכותו של בעל דין להגיש תביעה גם במטרה להגיע להוראה כזו של בית הדין, וודאי שאם הגיש תביעה לתשלום ולבסוף נאלץ להסתפק רק בהוראה כזו – שלא יעלה על הדעת כי לא זו בלבד שלא יקבל את שראוי היה שחברו ישלם לו כדי לצאת ידי שמים אלא שאף ייאלץ הוא לשלם לחברו שהזיקו ב"גרמא".

ומאחר שתביעתה של המשיבה כללה מרכיבים שלגביהם אין לראותה כ"תביעת סרק" לא היה מקום להשית עליה את הוצאות המשיב. ספק אם הוצאות המשיב התרכבו בשל היות תשובתו לתביעה כוללת מענה גם לסעיפים שאולי היו "תביעת סרק" ולא רק לאלה שלא היו תביעה כזו, ואף אם נניח שהוצאתו נתרבו – לא היה מקום להשית על המערערת את מלוא ההוצאות אלא לברר איזה חלק מהוצאות המשיב יש ליחס לחלקי התביעה שדינם כתביעת סרק ולחייב רק בגין חלק זה.

משכך הדבר יש לבטל את חיובה של המערערת בהוצאות המשפט.

בשולי הדברים נעיר גם כי יש צדק בטענה הנוספת של המערערת כי גם לו היה מקום לחייבה בהוצאות לא היה מקום לקבוע חיוב ללא סכום מוגדר שבית הדין שוכנע כי אכן הוציאו המשיב בשל תביעתה וכי מדובר בהוצאה סבירה שנגרמה בשל כך ולא בסכום מופרז שנוח למשיב ולבא כוחו לקובעו כשכר טרחה על יסוד הידיעה כי יגולגל על כתפיה של המערערת.

עוד נעיר כי לא ברור גם כיצד דן בית הדין ופסק – הן את דחיית תביעותיה של המערערת והן את חיובה בהוצאות – ללא דיון פרונטלי במעמד הצדדים ועל בסיס כתבי טענות בלבד, דבר הנוגד לכאורה את ההלכה (כל עוד לא הייתה הסכמה של שני הצדדים במפורש לפסיקה בדרך זו).

מכל מקום מאחר שבפועל לא נדרש מן המערערת סכום לא סביר בגין שכר הטרחה, ובפסק דיננו זה בוטל חיוב ההוצאות כליל, כאמור לעיל, בלאו הכי (והן זה והן הפסיקה שהותירה את יתר פסיקתו של בית הדין קמא על מכונה נעשו – לפנינו – לאחר דיון פרונטלי) אין אנו זקוקים להאריך עוד בדבר.

פסק דין ומתן הוראות

סוף דבר, בהתאם לכל האמור לעיל אנו פוסקים ומורים כדלהלן:

א. הערעור מתקבל בנוגע לחיובה של המערערת בהוצאות משפט בהתאם לפסיקת בית הדין קמא מה' בתשרי התשפ"ג (30.9.22), חיוב זה מבוטל.

ב. הערעור נדחה בנוגע לכל יתר הוראותיו האופרטיביות של בית הדין קמא באותה החלטה, היינו דחיית בקשותיה של המערערת לחייב את המשיב בתשלומים בגין דמי שימוש, הפסד שבגין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הותרת הפציו בדירה המשותפת ומניעת היכולת לבקש הנחה בארנונה בגין נכס ריק, הפסד שבגין איחור בהשבת כספים שהבריא קודם לכן וכו'. בכל הנוגע להוראות אלה תיוותר החלטת בית הדין קמא בעינה.

ג. נוכח קבלתו החלקית של הערעור אין המערער מחויבת בהוצאות משפט בגינו, הסכום שהפקידה כערובה להוצאות המשפט יושב לה במלואו על ידי המזכירות בהתאם לנהלים.

ד. בית הדין מורה על סגירת התיק.

ה. פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום ט"ז באדר התשפ"ג (9.3.2023).

הרב ציון לודאילוז

הרב מימון נהרי

הרב אברהם שינדלר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה